

Білик Т. О.

*студентка 1-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ЯК ПРИНЦИП ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ

адвокатура є важливим правовим інститутом розвинених держав, що стоїть на варті прав і свобод громадян та їх об'єднань. та для того щоб цей інститут реально здійснював покладені на нього завдання і функції він опирається на певні принципи, один із яких- незалежність. для чого адвокату незалежність і чи дійсно реалізується цей принцип на Україні? аналізуючи документи і статистику спробуємо дати відповідь на це запитання.

розпочнімо з того, що таке принцип незалежності?

у Загальному кодексі правил для адвокатів держав Європейського співтовариства наголошується на незалежності адвоката, під якою розуміється недопустимість підпорядкування адвоката будь-кому при виконанні своїх професійних доручень, впливу третіх осіб. Про яких саме третіх осіб йдеться мова? Перш за все маються на увазі усі органи виконавчої та законодавчої влади, адже якщо адвокат буде підпорядкований міліції, прокуратурі чи суду, то він не зможе здійснювати свого призначення і стане лише безправним посередником між владою та людьми. також адвокат має бути звільнений від втручання будь-яких громадських об'єднань. Жодна політична партія чи громадський рух не можуть впливати на діяльність вищеназваного соціального інституту.

чималу роль відіграє незалежність адвоката навіть від свого клієнта. тут виникає доволі логічне запитання «навіщо?» адже вони і так об'єднанні спільним завданням. та насправді адвокат завжди має діяти неупереджено, щоб не втратити довіру третіх сторін та судів. саме без цієї незалежності від клієнта не може бути гарантій якісної роботи адвоката.

як саме реалізовується цей принцип на практиці?

Закон «Про адвокатуру» встановлює певні гарантії принципу незалежності в адвокатській діяльності. Зокрема, ст. 10 Закону містить заборону будь-якого втручання в адвокатську діяльність, ст. 9 – заборону розголошувати відомості, що становлять предмет

адвокатської таємниці. у новому кримінальному кодексі України передбачено відповідальність за будь-яке втручання в діяльність захисника чи представника особи (ст. 397).

кому і чому вигідно завадити незалежності адвоката?

Завадити реалізації незалежності вигідно зацікавленим у тій чи іншій справі сторонам. це можуть бути як і представники державної влади, так і фізичні чи юридичні особи, що бажають «обійти» закон, отримавши від цього певну вигоду. тому вони намагаються різними шляхами вплинути на діяльність захисника за допомогою прогалин в законодавстві, тиску, шантажу, підкупу та ін..

яким же чином адвокат може захиститися від спроб позбавити його незалежності?

По-перше, це створення адвокатських об'єднань. вони являють собою реальну силу, яка здатна протидіяти незаконному втручанням та тиску на адвоката. самоврядування завдяки своїй незалежності та неупередженості має вагоме значення для безперешкодного виконання покладених на захисника функцій.

По-друге, це потужна законодавча база. На сьогоднішній день існує чимало документів, угод та положень, що сприяють реалізації принципу незалежності. це Закон про адвокатуру, Загальний кодекс правил для адвокатів держав Європейського співтовариства, основні положення про роль адвокатів прийняті конгресом ООН від 1990 року, рекомендації кабінету міністрів ради Європи від 25.11.2000, та інші. аналізуючи ці джерела ми можемо класифікувати їх якмогутню правову базу, покликану захищати незалежну діяльність адвоката.

По-третє, належне фінансове забезпечення. юридична практика має давати адвокату чималі кошти для існування. якщо цих коштів недостатньо, його незалежність викликає загрозу. у цьому відношенні важливу роль відіграють морально-етичні якості захисника.

По-четверте, стійкі моральні якості адвоката. вони допомагають уникнути таких несприятливих соціальних явищ як хабарництво, що у свою чергу веде до необ'єктивного ставлення до справи та в подальшому впливає на долю підзахисного. Правила адвокатської етики гарантують нерозголошення адвокатської таємниці, що також є досить суттєвим та важливим для цілковитої незалежності.

розглядаючи принцип незалежності інституту адвокатури у світовому вимірі можемо спостерігати наступні закономірності.

у менш розвинутих країнах незалежність не завжди є реальною, основними причинами цього є відсутність належного фінансування і слабка законодавча база. в Європі прослідковується прямо протилежна тенденція. там достатньо правових та фінансових ресурсів щоб адвокатські функції мали змогу реалізуватися належним чином. україна як європейська держава також реально втілює в життя незалежність як один із принципів діяльності адвокатури. «стандарти незалежності юридичної професії маю» згідно з 8п проголошують що: «Жоден адвокат не може піддаватись кримінальним, цивільним, адміністративним чи іншим санкціям або погрозам їх застосування через те, що він надавав поради чи представляв інтереси клієнта згідно з законом» це є ще одним свідченням того що інститут адвокатури належно захищений від тиску та залякувань.

отже, більшість етичних правил юридичної професії впливають із принципу незалежності. адвокат повинен бути незалежним фізично, духовно і матеріально. він повинен утримуватися від будь якої діяльності, яка може перешкодити дотриманню вищеназваного принципу. держава, у свою чергу, створює правові засади, що сприяють реалізації незалежності, проте не втручається у діяльність адвокатури.